

๓.๑๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการให้คำแนะนำว่าให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ประเทศไทย) ด้รับการลดสถานะเป็นเกรด บี ทั้งนี้ สอดคล้องกับ ข้อ ๓๘.๓ ของ ICC Statute คำแนะนำให้ลดสถานะไม่มีผลกระทบเป็นระยะหนึ่งปี ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนให้หลักฐานทางเอกสารที่จำเป็นต่อการแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับ Paris Principle คณะอนุกรรมการแจ้งว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะยังคงมีสถานะ เอ เป็นระยะเวลาหนึ่งปี

บันทึกของคณะอนุกรรมการ

๑. การคัดเลือกและการแต่งตั้ง

คณะอนุกรรมการแสดงความกังวลเป็นอย่างมากเกี่ยวกับกระบวนการคัดเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- ไม่มีการกำหนดให้มีการประชาสัมพันธ์การเปิดรับสมัครกรรมการสิทธิมนุษยชน
- คณะกรรมการคัดเลือกที่กำหนดโดยมาตรา ๘ (๑) ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากจำนวนองค์กรรัฐจํานวนน้อยจํานวนหนึ่ง อีกทั้งยังขาดการเป็นตัวแทน (representation) และขาดข้อกำหนดเรื่องการหารือกับผู้มีส่วนได้เสียหรือภาคประชาสังคม
- ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการหารือและ/หรือการเข้าเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการการสมัครคัดเลือก
- ไม่ปรากฏว่ามีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนหรือหลักเกณฑ์โดยละเอียดที่ประเมินเรื่องคุณความดี (merit) ของผู้สมัครที่เข้าหลักเกณฑ์

ในการตอบประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตระหนักถึงข้อกังวลดังกล่าว เรื่องการขาดการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคัดเลือกและระบุว่าคณะกรรมการฯ จะเสนอให้มีสมาชิกสองคนที่มาจากภาคประชาสังคมในที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและในที่ประชุมใหญ่ของการระงับข้อพิพาทของศาลปกครองกลาง

คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าข้อเสนออย่างเดียวนั้นเพียงพอต่อการจัดการกับความกังวลของคณะอนุกรรมการฯ และได้จัดตั้งกระบวนการคัดเลือกอย่างโปร่งใสและการมีส่วนร่วมที่สนับสนุนการคัดเลือกบนพื้นฐานเรื่องคุณความดี

คณะอนุกรรมการฯ กระตุ้นให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนทำการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องสำหรับการทำให้กระบวนการคัดเลือกที่ครอบคลุมในกฎหมาย ระเบียบหรือคู่มือทางปกครองที่มีผลบังคับใช้ และการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงควรจะแก้ปัญหาข้อกังวลดังกล่าว

คณะอนุกรรมการฯ อ้างถึง Paris Principle B. ๑ และ General Observation ๑.๘ เรื่อง “การคัดเลือกและการแต่งตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตัดสินของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของประเทศ”

๒. ความคุ้มกันและความเป็นอิสระ

คณะอนุกรรมการฯ ได้แสดงถึงความกังวลว่ากรรมการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับความคุ้มกันจากการดำเนินคดีสำหรับการกระทำที่กระทำโดยสุจริตและเป็นการกระทำภายใต้หน้าที่หรือไม่

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนให้ข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า มีบทบัญญัติในกฎหมายหลายบทที่อาจจะให้ความคุ้มกันจากการดำเนินคดี กฎหมายดังกล่าวรวมถึงกฎหมายมหาชน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่งและมาตรา ๓๒๙ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๔๒๐ และพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕

คณะอนุกรรมการฯ กังวลว่า พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฯ บังคับให้อาศัยบทบัญญัติจากกฎหมายหลายฉบับเพื่อให้มั่นใจว่าได้รับความคุ้มกันและความเป็นอิสระ

คณะอนุกรรมการฯ ได้เคยแสดงถึงข้อกังวลว่าบุคคลภายนอกอาจจะพยายามแสดงอิทธิพลต่อการทำงานที่เป็นอิสระของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน โดยการริเริ่มหรือโดยชู้ว่าจะริเริ่มกระบวนการทางศาลต่อกรรมการ และด้วยเหตุผลดังกล่าว รวมถึงบทบาทที่เป็นเอกลักษณ์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า กฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรจะมีบทบัญญัติที่ชัดเจนและปราศจากความคลุมเครือสงสัยเพื่อปกป้องกรรมการจากความรับผิดทางกฎหมายสำหรับการกระทำที่สุจริตภายใต้อำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ บทบัญญัติดังกล่าวสนับสนุน

- ความมั่นคงของการดำรงตำแหน่ง
- ความสามารถของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในการเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์เชิงวิจารณ์และการวิจารณ์ประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ปราศจากการแทรกแซง
- ความเป็นอิสระของผู้นำ และ
- ความมั่นใจของประชาชนต่อสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการฯ กระตุ้นให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสนับสนุนการรวมบทบัญญัติที่กำหนดความคุ้มกันตามหน้าที่โดยคุ้มครองกรรมการจากความผิดทางกฎหมายสำหรับการดำเนินการที่สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ในกฎหมายที่เป็นพื้นฐานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการฯ อ้างถึง Paris Principle B. ๓ และ General Observation ๒.๓ เรื่อง "การประกันเรื่องความคุ้มกันตามหน้าที่"

๓. การยกประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างทันที่

คณะอนุกรรมการฯ ได้เคยกล่าวถึงข้อกังวลว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไม่ได้ยกประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงอย่างทันที่

ในปี ๒๐๑๐ การประท้วงอย่างรุนแรงและการก่อความไม่สงบส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่งเกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย นอกเหนือจากลักษณะความรุนแรงของการละเมิดดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนใช้เวลาสามปีในการดำเนินการและตีพิมพ์รายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นเมื่อปี ๒๐๑๐

ในปี ๒๐๑๓ การประท้วงที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้ข้อมูลแก่คณะอนุกรรมการฯ ถึงสรุปการดำเนินการต่อการประท้วงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง รายงานเรื่องการดำเนินการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนทำการด้วยความยากลำบากและได้ดำเนินการเพื่อปรับปรุงกระบวนการติดตาม คณะอนุกรรมการฯ ให้ข้อสังเกตว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังไม่ได้จัดทำรายงานสมบูรณ์และตีพิมพ์รายงานเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงที่เกิดขึ้น ๒๐๑๓

คณะอนุกรรมการฯ ให้ข้อสังเกตว่าสถานการณ์ของรัฐประหารหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้รับการคาดหวังว่าจะดำเนินการเองด้วยความระมัดระวังและเป็นอิสระ และเพื่อสนับสนุน และทำให้มีความมั่นใจว่ามีความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน หลักประชาธิปไตยและสร้างความเข้มแข็งต่อหลักนิติรัฐในทุกสถานการณ์และไม่มีข้อยกเว้น การดำเนินการดังกล่าวอาจรวมถึงการติดตาม การบันทึกเอกสาร การออกประกาศแถลงการณ์และการตีพิมพ์รายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างละเอียดผ่านสื่ออย่างทันที่ นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรดำเนินกิจกรรมเพื่อติดตามอย่างเป็นระบบ และสนับสนุนการพิจารณาและดำเนินการตามรายงานและคำแนะนำเพื่อให้มั่นใจถึงการคุ้มครองสิทธิที่ถูกละเมิด การดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรายงานต่อสาธารณชน ทั้งนี้ เพื่อต่อต้านการได้รับยกเว้นการลงโทษของการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการฯ อ้างถึง Paris Principle A. ๓ และ C.C รวมถึง General Observation ๑.๖ เรื่อง "คำแนะนำโดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ" และ ๒.๖ "สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระหว่างสถานการณ์รัฐประหารหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน"

๔. ความเป็นอิสระและความเป็นกลาง

คณะอนุกรรมการฯ ได้เคยแสดงความกังวลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แสดงความฝักใฝ่ทางการเมืองอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชนระหว่างปฏิบัติหน้าที่

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระบุว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ “กระตุ้น” ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลางและเป็นไปตามคู่มือจรรยาบรรณ (Code of Conduct) ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นว่าการแสดงออกถึงความฝักใฝ่ทางการเมืองขณะปฏิบัติหน้าที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของความเป็นอิสระที่แท้จริงและที่ได้รับ ความเป็นกลางและการเข้าถึงสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่อยู่ในช่วงเวลาของความไม่สงบทางการเมือง อาจเป็นการยากที่เหยื่อจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจะเข้าถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนหากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานมีความเกี่ยวข้องทางการเมืองกับผู้กระทำความผิด ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความรับผิดชอบเพื่อที่จะให้เกิด “ความมั่นใจ” มากกว่า “กระตุ้น” ให้เจ้าหน้าที่ทำงานอย่างเป็นกลาง

คณะอนุกรรมการฯ มีข้อสังเกตว่าในสถานการณ์รัฐประหารหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นที่คาดหวังว่าสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะดำเนินการด้วยความเป็นอิสระและสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของตน

คณะอนุกรรมการฯ อ้างถึง Paris Principle A. ๓ และ General Observation ๒.๖ เรื่อง “สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” และ ๒.๖ “สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระหว่างสถานการณ์รัฐประหารหรือสถานการณ์ฉุกเฉิน”

๕. กระบวนการทางนิติบัญญัติ

คณะอนุกรรมการฯ ตั้งข้อสังเกตว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการเชิงรุก ในการปฏิรูประบบกฎหมายฉบับปัจจุบันและเจตนาที่จะส่งร่างเพื่อแก้ไขกฎหมายปัจจุบัน

กระบวนการทางนิติบัญญัติที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องให้โอกาสแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการสนับสนุนการออกกฎหมายที่สอดคล้องกับ Paris Principles คณะอนุกรรมการฯ กระตุ้นให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดการกับประเด็นที่ได้กล่าวถึงก่อนหน้านี้ รวมถึงการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ให้อำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการฯ อ้างถึง Paris Principle A. ๒ และ General Observation ๑.๑ เรื่อง "การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ"

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทยได้รับการกระตุ้นให้ถามหาคำแนะนำและความช่วยเหลือจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights) และ Asia Pacific Forum of NHRIs